

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10. Vtrum vnio duarum naturarum in Christo fuerit facta per gratiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

magis vnum, quorum extrema magis, & intimius constituunt vnum, dicitur quod addendum est huic propositioni, vel sunt vnum inter se, vel in tertio: alioquin negetur, quia voluntaria est. Nam ex intrinseca ratione vnionis, & vnus nihil aliud habetur, quam quod vnita, aut sunt aut sunt vnum, hoc est indi-

* positam arg. sed contra.

nisi inter se, vel in tertio: personae enim diuinae non sunt, sed sunt vnum in tertio, hoc est in diuina essentia. Et similiter in proposito duarum naturarum sunt vnum in persona diuina, & natura humana est vna personaliter cum persona diuina. Et sic negatur. Minor, scilicet quod materia & forma magis, & intimius sunt vnum in essentia humanitatis: non enim est minus vnum, vnum in persona substantialiter, & simpliciter ma, quam vnum in substantia, & persona composita. Et cum probatur ex inseparabilitate, respondetur, quod etiam hic non potest fieri separatio, salua consistencia omnium extremorum: quoniam si humana natura separaretur a verbo, non esset idem, sed alius homo, & si militer persona diuina amitteret esse hominem. Constat autem, quod tam esse hominem, est esse substantiale, quam esse alium hominem, est esse aliam substantiam. Et si haec apparent mirabilia, & incomprehensibilia nobis, non propterea sunt reiicienda, sed credenda, & veneranda.

Inf. q. 6. art. 6. & veri. q. 29. art. 2. & 3. di. 13. q. 3. art. 1. * P. sec. q. 110. art. 2. 3. Art. 6. huiusmodi.

ARTICVLVS X.

Utrum vnio duarum naturarum in Christo sit facta per gratiam.

AD DECIMUM sic procedit. Vt, quod vnio incarnationis non sit facta per gratiam. Gratia enim est accidens quoddam, ut in 2. parte habitum est: sed humanae naturae vnio ad diuinam non est facta per accidens, ut supra ostensum est. Ergo vnio incarnationis non sit facta per gratiam.

1. Praet. Gratia subiectum est anima, sed sicut dicitur Colof. 2. in Christo habitauit plenitudo diuinitatis corporaliter. ergo videtur, quod illa vnio non sit facta per gratiam.

2. Praet. Quilibet sanctus Deo vnitur per gratiam. si igitur vnio incarnationis fuit per gratiam, videtur, quod non aliter dicatur Christus esse Deus, quam alii sancti homines.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit in lib. 2. de Praedest. sancto- rum, ea gratia fiat ab initio fidei sua homo quicumque Christianus, qua gratia homo ille ab initio suo factus est Christus: sed homo ille factus est Christus per vnionem ad diuinam naturam. ergo vnio illa fuit per gratiam.

RESPON. Dicendum, quod sicut in 2. parte dictum est, gratia dupliciter dicitur, vno modo voluntas Dei gratis aliquid dantis: alio modo ipsum gratuitum donum Dei. Indiget autem humana natura gratuita Dei voluntate ad hoc, quod eleuetur in Deum, cum

cap. 11. ante med. 10. 7.

Super Quaestio. 59. artic. 4. c. 1. m. m.

Titulus articuli 10 clarus est.

In corp. articuli duo sunt. primo ponitur distinctio bi membris de gratia, secundo respondetur quaestio tribus conclusionibus. Distinctio est, Gratia pro voluntate Dei gratuita, vel pro gratuito dono.

* 3. di. 13. q. 3. art. 1. P. s. q. 110. art. 1.

Vbi nota duo, primum est, quod in vtroque membro fit mentio de gratuito: quia voluntas quandoque est debita quaeque gratuita: voluntas enim iustitiam ministrans est voluntas ex debito dantis vnici: quod suum est: voluntas autem non ex debito, nec mercenarie, nec vi, aut metu dantis, sed amore benevolentiae gratuita est: & similiter donum gratuitum est, quod ex tali voluntate

A datur. Secundum est, quod appellatione doni gratuiti non solum venit habitualis gratia, sed et quocumque donum gratis concessum, siue illud sit actuale aliud auxiliu, siue quicumque alia res. Unde quia hoc membrum subiudicatur in litera, quamuis non sub forma subdiuisionis, ideo numerus conclusionum excedere videtur et membra diuisionis, cum tamen in veritate iuxta tria membra in litera, posita scilicet gratuita voluntatem Dei, & gratuitum donum habitualis gratiae, gratuitum donum ipsius vnionis, tres sint conclusiones.

hoc sit supra facultatem suae naturae. Eleuatur autem humana natura in Deum dupliciter, vno modo per operationem, quam sancti cognoscunt, & amant Deum: alio modo per esse personale, qui quidem modus est singularis Christo, in quo humana natura assumpta est ad hoc, quod sit persona filij Dei. Manifestum est autem, quod ad perfectionem operationis requiritur, quod potentia sit perfecta per habitum: sed quod natura habeat esse in supposito suo, non fit mediante aliquo habitu.

Sic ergo dicendum est, quod si gratia accipiatur ipsa Dei voluntas gratis aliquid faciens, vel grati seu acceptu aliquo habes vnio incarnationis facta est per gratiam, sicut & vnio sanctorum ad Deum per cognitionem, & amorem: si vero gratia dicatur ipsum gratuitum Dei donu, sic ipsum quod est humanam naturam esse unitam personae diuinae, potest dici quaedam gratia, in quantum nullis praecedentibus meritis hoc est factum, non autem ita quod sit aliqua gratia habitualis, qua mediante talis vnio fiat.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod gratia, quae est accidens, est quaedam similitudo diuinitatis participata in homine. Per incarnationem autem humana natura non dicitur participasse similitudinem aliquam diuinae naturae, sed dicitur esse coniuncta ipsi diuinae naturae in persona filij: maius autem est ipsa res, quam similitudo eius participata.

AD SECUNDUM dicendum, quod gratia habitualis est solum in anima: sed gratia gratuita Dei donum, quod est vniri diuinae personae, pertinet ad totam naturam humanam, quae componitur ex anima, & corpore. Et per hunc modum dicitur plenitudo diuinitatis in Christo corporaliter habitasse: quia est unita diuina natura non solum animae, sed et corpori: quauis et possit dici, quod dicitur habitasse in Christo corporaliter, in umbra, sicut habitauit in sacramenti ueteris legis, de quibus ibidem subditur, quod sunt umbra futurorum,

nam hinc habes, quod ex eo quod formaliter loquendo inter naturam, & propriu suppositu nullus exigit habitus, ideo inter naturam humanam, & personam filij Dei in Christo nullus exigitur habitus fundatur. n. hic processus super illa proportionalitate, vt patet. Nota secundo, quod gratia habitualis in proposito nomine non restrin-

gitur

cedere videtur et membra diuisionis, cum tamen in veritate iuxta tria membra in litera, posita scilicet gratuita voluntatem Dei, & gratuitum donum habitualis gratiae, gratuitum donum ipsius vnionis, tres sint conclusiones.

Prima igitur conclusio est, sumendo gratiam pro gratuita Dei voluntate, vnio incarnationis facta est per gratiam, sicut & vnio sanctorum ad Deum per cognitionem, & amorem. Probatur, quia ad hoc, quod natura humana eleuetur in Deum siue per se esse personale, siue per operationem, eget Dei voluntate gratuita quia vtrumque est supra facultatem naturae suae.

Secunda conclusio est sumendo gratiam pro gratuita Dei dono, hoc est gratia habituali, vnio incarnationis non est facta per gratiam, vnio vero sanctorum ad Deum fit per gratiam. Probatur, quia in coelo loquendo formaliter ad perfectionem operationis requiritur, quod potentia sit perfecta per habitum: ad hoc autem, quod natura sit in suo supposito, non exigitur habitus aliquis. Differentia autem inter has duas vniones in hoc consistit, quod vnio sanctorum ad Deum est per eleuationem ad operationes cognitionis, & amoris: vnio autem Christi est per eleuationem naturae humanae ad esse personale filij Dei: nulla ergo gratia hic mediat, sed ibi.

8. dist. 4. q. 3. art. 2. & q. 2. & col. 2. l. c. 2. co. 3.

Vbi nota primo, quod hinc habes apud Augustinum, eodem se habere modo naturam humanam Christi ad personam filij Dei, si cut se haberet ad personam patris, & sicut se habet natura Sortis ad personam Sortis.

Scilicet S. Thomae.

gitur ad gratiam, quae ponitur in essentia animae, ut distinguitur a charitate, & alijs habitibus infusis, sed ceteri sumuntur, ut comprehendit sub se quemcumque infusum habitum. Et hoc habes in littera ex eo, quod habitus ad perfectionem operationis requisitus, in potentia operatiua ponitur, quod non verificatur de gratia restricta ad habitum ineffentia, ut patet.

Tertia conclusio est, sumendo gratiam pro gratuito Dei dono, quicquid sit illud, vno incarnationis esse gratia. Probarur, quia est donum Dei concessum humanitati Christi nullis praecedentibus meritis.

Ubi nota primo, quod hoc modo loquendo de gratia, ipsa vno appellatur gratia modaliter: quia scilicet gratuite facta est, scilicet absque vno merito, & hinc fit ut in hrislo ponatur vltra habitualement gratiam, gratia vno nis, quae est ipsa vno gratuito concessa.

Nota secundo, quod dicitur Auctor locutus, non dixit, quod hoc modo loquendo gratiam vno sit facta per gratiam, sicut dicitur in praecedentibus conclusio nibus, & sicut quaesitum est in titulo articuli: sed dixit quod ipsa vno est gratia. Gratia est: quia ly per, denotat causam, aem gratiae super vnione: cuiusdem autem ad seipsum non est causalitas.

In responsione ad primum eiusdem articuli, nota ex supra dictis in articulo 7 eiusdem quod quod coniunctio humanae naturae cum persona filii Dei (quae nihil aliud est, quam vnumque indiuisio in esse personali ipsius filii Dei) potest dupliciter accipi, scilicet vel secundum illam entitatem personam, quae est illud esse personale istius naturae create, vel secundum mutationem, & relationem, qua vnitur, & vnita relatiue dicitur humana natura personae illi nullum siquidem aliud ens reale appareret intervenisse, aut inueniri in hoc mysterio, vltra extrema. Et si quidem vnionis gratia pro gratuito dono sumatur secundo modo, sic est donum creatum, quoniam tam mutatio personae, qua natura humana elevata est ad esse personale Dei, quam relatio vnionis, inter creatas res est. Si vero vnionis gratia simpliciter pro dono gratuito sumatur primo modo, sic quo ad re datam increatum donum est, quia data est personalitas diuina naturae create, quo ad substantialem vero compositionem seu coniunctio, nem personalitatis cum natura, donum creatum est, ut patet. Et quia vnionis gratia, hec omnia concludit, ideo quandoque res increata ponitur, ut in hac littera, dum dicitur, maius autem est ipsa res, quam ipsa similitudo eius participata, & est sermo de re diuinae naturae, & personae, in qua vnionis gratia consistit. Quandoque autem ponitur res creata, cum ex voluntate Dei gratuita facta dicitur in hac littera, & diffuse inferius articulo 12 huiusmet q. & verum est quantum ad communicationem illius esse diuini ad naturam humanam, quae per assumptionem facta est, & ad qua relatio vnionis consequitur.

Super Questionis 2. Articulum 11.

In titulo articuli 11. vide, quod in praecedenti, & hoc, atque sequenti articulo quaesitio est de causa vnionis. Et quoniam triplex illius causa assignatur, scilicet gratia, merita, & natura, ideo expedito decimo articulo de gratia in hoc 11. quaeritur de

corpus autem est Christus; prout scopus contra umbram diuiditur. Dicunt et quidam, quod diuinitas dei in Christo habitasse corporaliter, id est tribus modis, sicut corpus habet tres dimentiones, vno modo, per essentiam, praesentiam, & potentiam, sicut in ceteris creaturis; alio modo, per gratiam gratum facientem, sicut in sanctis; tertio, per vnionem personalem, quod est proprium sibi.

Vnde patet rursus ad tertium, quia, si vno incarnationis non est facta solum per gratiam habitualement, sicut alij sancti vnuntur Deo, sed secundum substantiam siue personam.

ARTICVLVS XI.

Verum vnionem verbi incarnati aliter quae merita praecesserint.

AD VNDECIMUM sic proceditur. Vt, quod vnio incarnationis fuerit aliqua merita subsecuta: quia super illud, Psal. 32. Fiat misericordia tua super nos quemadmodum, & dicitur gl. Hic insinuat desiderium prophetae de incarnatione, & meritum impletionis, ergo incarna-

meritis, an scilicet vno haec ex meritis fuerit: & demum in 12. quaeritur an sit naturalis Christo, &c. hoc est, a natura.

In corpore articuli tres conclusiones. Prima est Nulla Christi opera fuerunt meritoria vnionis. Probarur: Ille homo, qui est Christus, a principio suae conceptionis fuit filius Dei hypostatice, ergo omnis illius hominis operatio subsequuta est vnionem: ergo nulla eius operatio potuit esse meritorium vnionis. Antecedens declaratur primo, & differentia inter sententiam fidei, & heresim Photini. Et probatur secundo auctoritate angeli Luc. 1. Consequenter autem relinquuntur, ut per se nota, & vere sic est, quod prima pater ex hoc ipso, quod omnis operatio cuiuscumque hominis presupponit illum hominem: oppositum enim non est intelligibile. Quae autem est dicere, quod omnis operatio Christi presupponit vnionem, & dicere, quod praesupponit persona illius hominis: quod non nisi per vnionem habetur persona illius hominis: quod est ipsa persona filii Dei. Ex hoc igitur, quod persona illius hominis est persona filii Dei per vnionem naturae humanae ad personam filii Dei, opus, & eadem videntur leguntur, quod omnis operatio illius hominis praesupponit vnionem, quia praesupponit illum hominem. Secunda quod dicitur, quod vnio praecedit factam naturae ordine primum, ut patet.

Primo. Quicumque meretur aliquid, meretur illud, sine quo illud haberi non potest: sed antiqui patres merebantur vitam aeternam, ad quam peruenire non poterant, nisi per incarnationem. dicit enim Greg. * in li. 13. mor. Hi qui ante Christi aduentum in hunc mundum uenerunt, quantumlibet iustitiae virtutem haberent, ex corporibus educti, in signum coelestis patriae statim recipi nullo modo poterant: quia nondum ille venerat, qui iustorum animas in perpetua sede collocaret. ergo videtur, quod meruerint incarnationem.

Primo. Quicumque meretur aliquid, meretur illud, sine quo illud haberi non potest: sed antiqui patres merebantur vitam aeternam, ad quam peruenire non poterant, nisi per incarnationem. dicit enim Greg. * in li. 13. mor. Hi qui ante Christi aduentum in hunc mundum uenerunt, quantumlibet iustitiae virtutem haberent, ex corporibus educti, in signum coelestis patriae statim recipi nullo modo poterant: quia nondum ille venerat, qui iustorum animas in perpetua sede collocaret. ergo videtur, quod meruerint incarnationem.

Primo. Quicumque meretur aliquid, meretur illud, sine quo illud haberi non potest: sed antiqui patres merebantur vitam aeternam, ad quam peruenire non poterant, nisi per incarnationem. dicit enim Greg. * in li. 13. mor. Hi qui ante Christi aduentum in hunc mundum uenerunt, quantumlibet iustitiae virtutem haberent, ex corporibus educti, in signum coelestis patriae statim recipi nullo modo poterant: quia nondum ille venerat, qui iustorum animas in perpetua sede collocaret. ergo videtur, quod meruerint incarnationem.

Primo. Quicumque meretur aliquid, meretur illud, sine quo illud haberi non potest: sed antiqui patres merebantur vitam aeternam, ad quam peruenire non poterant, nisi per incarnationem. dicit enim Greg. * in li. 13. mor. Hi qui ante Christi aduentum in hunc mundum uenerunt, quantumlibet iustitiae virtutem haberent, ex corporibus educti, in signum coelestis patriae statim recipi nullo modo poterant: quia nondum ille venerat, qui iustorum animas in perpetua sede collocaret. ergo videtur, quod meruerint incarnationem.

Primo. Quicumque meretur aliquid, meretur illud, sine quo illud haberi non potest: sed antiqui patres merebantur vitam aeternam, ad quam peruenire non poterant, nisi per incarnationem. dicit enim Greg. * in li. 13. mor. Hi qui ante Christi aduentum in hunc mundum uenerunt, quantumlibet iustitiae virtutem haberent, ex corporibus educti, in signum coelestis patriae statim recipi nullo modo poterant: quia nondum ille venerat, qui iustorum animas in perpetua sede collocaret. ergo videtur, quod meruerint incarnationem.

Primo. Quicumque meretur aliquid, meretur illud, sine quo illud haberi non potest: sed antiqui patres merebantur vitam aeternam, ad quam peruenire non poterant, nisi per incarnationem. dicit enim Greg. * in li. 13. mor. Hi qui ante Christi aduentum in hunc mundum uenerunt, quantumlibet iustitiae virtutem haberent, ex corporibus educti, in signum coelestis patriae statim recipi nullo modo poterant: quia nondum ille venerat, qui iustorum animas in perpetua sede collocaret. ergo videtur, quod meruerint incarnationem.

Primo. Quicumque meretur aliquid, meretur illud, sine quo illud haberi non potest: sed antiqui patres merebantur vitam aeternam, ad quam peruenire non poterant, nisi per incarnationem. dicit enim Greg. * in li. 13. mor. Hi qui ante Christi aduentum in hunc mundum uenerunt, quantumlibet iustitiae virtutem haberent, ex corporibus educti, in signum coelestis patriae statim recipi nullo modo poterant: quia nondum ille venerat, qui iustorum animas in perpetua sede collocaret. ergo videtur, quod meruerint incarnationem.

1. 2. q. 98. ar. 4. c. & 3. dist. 4. q. 1. ar. 1. & 2. h. & ideo. 1. h. 4. col. 3. Inuenitur i glo. inter Lib. 1. ibi.

Lib. 112. circa h.

In off. ill. ad mat. Cap. 15. tom. 7.